

ускладнює співочий репертуар і вокальні вправи, принципу посилення труднощів, так як межа можливостей кожного учня, навіть одного віку, різна. Дотримуючись принципу позитивного фону навчання, коли емоції відіграють ведучу роль у процесі навчання, підбирає музику і пісні, які зацікавлюють дітей, досягає тим самим хороших результатів в процесі навчання. Дотримання педагогом принципу єдності художнього і технічного розвитку дітей створює умови, коли завдання технічного розвитку співочого голосу вокалістів підкоряється художнім цілям. Вокальний слух педагога і самих дітей керує процесом формування вокальної техніки, при цьому дотримується принцип цілеспрямованого управління регістровим звучанням голосів. Педагог вокалу проводить постійну роботу з пошуку цікавого музичного матеріалу, вивчає досвід відомих педагогів, відвідує майстер - класи під час фестивалів та конкурсів. Педагог-хореограф по відношенню до роботи також відповідальна, енергійна, творча натура, уроки по хореографії проводить в цікавій ігровій формі – зацікавлюючи дітей до танцю, але вимоглива до техніки виконання хореографічних рухів. Постановка танців чи підтанцювок завжди цікаві, сучасні та оригінальні. Має гарну акторську майстерність, що допомагає педагогу переклікатись з одного образу в інший, завжди знаходить спільну мову з дітьми.

Тісна творча співпраця педагогів – вокаліста і хореографа з батьками створює в умовах проекту атмосферу добродійності [7, С.112], коли є висока мотивація і знімається страх, підкреслюється персональна винятковість кожної дитини, проводиться педагогічне навчання, висока оцінка деталі вокалу чи хореографії і своєчасне авансування.

Ці педагоги створюють ситуацію успіху для своїх вихованців, допомагають їм усвідомити свої особистісні досягнення, результат розцінюється тільки в зіставленні з результатами вчорашніх зусиль, з позиції завтрашніх перспектив особистості, тим самим ініціюють фізичні і духовні сили кожної дитини, як особистості, у максимальному розвитку її здібностей. Проживаючи ситуацію успіху, дитина знаходить чесноти, тому що у визнанні її людських і індивідуальних якостей вона виявляє і те, що він знаходиться на визначеному рівні, і те, що вона чогось варта як людина. До того ж ситуація успіху породжує задоволеність життям на даний момент, перемоги у конкурсних змаганнях закріплюють позитивні емоції, підтримують високу мотивацію до репетицій. Такий стиль роботи педагогів дуже подобається батькам дітей, вони із задоволенням авансують навчання своїх дітей, сприяють успішній реалізації проекту.

Література

1. Воріна Л. Методичні поради щодо культури ансамблевого співу /Л. Воріна // Кобзарське мистецтво. - Дніпропетровськ(б. в.), 2004– 76с.
2. Гук О. Організація роботи дитячих ансамблів бандуристів/ О.Гук // Школа і традиція. – Львів – 2007 – С. 206-208. , С. 208.
3. Петрова І.В. Проектування в соціально-культурній сфері: [навч. посіб.] / І. Петрова – К., 2007. – 372 с.
4. Портнова О. С. Використання сучасних педагогічних технологій / О. С. Портнова // Позашкілля. – 2007. – № 1. – С. 1–10. С. 10.
5. Хіміч М., Мелешко С. Формування музичноестетичної Культури та духовності учасників вокальнохорових ансамблів. – ISSN 2075-1478. Педагогічні науки. 2012. № 55.
6. Чернікова С. В. Генеза естрадного вокально-ансамблевого виконавства та шляхи його професіоналізації : автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – музичне мистецтво / С. В. Чернікова. – Х.: ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2008. – 18 с., 1.
7. Щуркова Н.Е. Практикум по педагогической технологии. – М., 1998. – С. 112.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ДУХОВНОСТІ ШКОЛЯРІВ

*В.М. Донні
Полтава, Україна*

У всі часи формування духовно багаті особистості було завжди найголовнішим, таким воно і залишається. Саме від екології людської душі залежить екологія природи, котра сьогодні стала актуальною проблемою.

Основний шлях формування духовності – виховання моралі, вольових якостей особистості, таких як витримка, вміння володіти собою, самовиховання. Духовність є найвищим виявом моральності, а пріоритетним засобом її виховання є формування естетичних смаків та ідеалів, культури мови.

Духовний розвиток особистості є одним із основних завдань, які поставило українське суспільство перед сучасною школою. Закон України «Про загальну середню освіту» визначає одним з найважливіших завдань реформи освіти, яка здійснюється сьогодні в Україні, – створення умов для збереження духовного здоров'я наступних поколінь.

Виховний потенціал школи, її виховуюча місія нерозривно пов'язані з оточуючим середовищем. На жаль, з багатьох засобів масової інформації йде негативний вплив на незрілу дитячу психіку. Нерідко це замасковане інформаційне насилля над слабкою волею і почуттями дітей. Духовність, іншими

словами, це синонім і високих почуттів, і естетично-розвиненого відчуття краси, і прагнення добра – складових багатого.

Духовно-моральне виховання школярів передбачає залучення їх до певної системи поглядів на світ і формування відповідної системи моралі. Духовно-моральне виховання передбачає світоглядний розвиток особистості, що обов'язково включає освоєння духовних, тобто вищих життєвих цінностей, значущих уявлень у світогляді цього типу, засвоєння цього світогляду (як можливий підсумок) і вироблення відповідних моральних якостей, моральної культури також певного типу. Результатом духовно-морального виховання є певний спосіб життя людини. У такому розумінні духовно-моральне виховання дітей у державній школі може бути тільки варіативним і добровільним.

Для того, щоб учні із задоволенням йшли до школи, необхідно дарити дітям радість, навчити дітей спілкуватись, бути творчою особистістю. Тільки в щасливих сім'ях діти виростають духовно багатими, тому необхідно постійно школі взаємодіяти з сім'ями.

Духовний розвиток школярів не виокремлюється в якості самостійної мети цілісного навчально-виховного процесу. Тому планування духовного розвитку школярів повинно тісно пов'язуватися з віком, статтю, характером дитини, її фізичними й психологічними особливостями. Тобто особливе, індивідуальне повинно виступати основою розвитку духовності школярів.

Слід підкреслити, що духовний розвиток школярів передбачає досягнення мети бути духовно вихованим. Засвоюючи духовні цінності, молоде покоління перетворює їх в зміст власних поглядів, у свій духовний арсенал, виробляє свою власну систему цінностей, ідеалів, поглядів, принципів, норм, переконань.

Тому відзначимо, що система оптимізації роботи з розвитку духовності учнів у сучасній школі потребує об'єднання зусиль усіх суб'єктів навчально-виховного процесу, узгодження дій адміністрації, школи, класних керівників, вчителів-прикметників, вихователів груп подовженого дня, керівників секцій, клубів, медичних працівників, бібліотекарів, психолога, за підтримкою батьків [3].

З перших днів навчання школярі зустрічаються з новою системою життєдіяльності, швидкість пристосування до якої залежить від ступеня активності особистості, від її морального стану. Теж саме відбувається при переході з початкової до середньої ланки навчання. Тому перший етап виховання духовності – це визначення морального обличчя кожного, що проявляється в яскраво виражених позитивних та негативних рисах характеру (почуття обов'язку, чесність, доброта, організованість чи егоїзм, жорстокість, незібраність). Важливо встановити чи характеризує школяра доброзичливість, відвертість, комунікабельність, чи навпаки підвищена образливість, агресивність, замкнутість. Доцільно встановити, яким є превалюючий настрій дитини (веселий, сумний, пригнічений), чим визначається зміна настрою.

На другому етапі, маючи ці дані, планується робота, основною метою і завданням якої є зміни, котрих слід досягти в процесі морального виховання. Плануються заходи, прогнозується успішність цих заходів з боку формування духовності.

Головним у вихованні духовності є висвітлення таких моральних категорій як добро і зло, а також тих явищ, які вони виражають.

У формуванні духовності велику роль відіграє самовиховання. Багатьма кращими духовними якостями людина зобов'язана саме самовихованню. Духовність формується в праці та спілкуванні, в навчальній діяльності.

Духовне виховання визначає основу життєдіяльності суспільства і носієм духовної краси, духовного багатства має бути педагог. Тому вихователю потрібно постійно самовдосконалюватись, уміти самокритично оцінювати свої моральні якості та поведінку.

Гуманізація, демократизація, особистісно-орієнтований підхід, знання особливостей своїх вихованців, активізація їх творчої діяльності, урізноманітнення форм та методів роботи дають педагогу можливість виховати духовно багату особистість, яка буде працювати і жити і для себе, і для своєї держави.

Література

1. Кудрик Л. Розвиток духовних компетентностей учнів і педагогів у сучасній системі освіти / Л. Кудрик // Педагогічна думка. – 2010. – № 1. – С. 63-71.
2. Кушнір В. Духовність в особистості вчителя / В. Кушнір // Соціальна психологія. – 2007. – №4. – С.124-141.
3. Отравенко О. В. Розвиток духовності школярів – необхідна потреба сьогодення / О. В. Отравенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. науков. праць за ред. проф. Єрмакова С. С. – Харків : ХДАДМ (XXIII), 2007. – №11. – С. 168 – 171.